

traže ni zakonskih osnova o jezičnom uređenju već su posve zadovoljni ako se postopeći zakoni vrše pravedno i u zaštitu narodnih mafijina. Da se pak to dogodi Slaveni nisu voljni da pridonesu a ma baš nikakvu žrtvu a ne traže toga ni od drugih.

Rekonstrukcija austrijskog kabineta i Česi. Štampa češke državopopravne stranke izjavljuje, da se rekonstrukcija kabineta u onom smislu, u kojem su to zahtevali viši češki ministri ne će biti nikako moguća. — Zast. Trpinja držao je u Nehanicama skupštini. On je izrekao duži govor, kojim je orisao sadanju situaciju. Među inim ovršnuo se je na rekonstrukciju kabineta, te naglasio, da se u austrijskom parlamentu može učiniti mir samo jednim načinom. Kriza se naime imade riešiti tako, da se prigodom rekonstrukcije kabineta uzme odlačno u obzir brojčano stanje slavenske unije.

Dva milijuna deficit. „Male Novine“ donose: Kako dozajemo, ustanovljeno je do sada, da je Rauch-frankovačka vlada pri svom padu ostavila našoj domovini i narodu lep u spomenu od 2 milijuna kruna manjaka u zemaljskim blagajnama. Piračuna li se to komu, da su Rauch-frankovačka gospoda potrošila još i troškove za sabor u iznosu od 400.000 kruna godišnje, dokle kroz dve godine 800.000 kruna, to izlazi, da je Rauch-frankovačka vlada u dve godine potrošila tri milijuna kruna narodnog krvavim župljivim stčenjem novca više nego što je sunjela. A pita se sada samo: u koje svrhe je ta vlada potrošila taj silni novac i tko će to platiti? Na to neka odgovore gospoda Rauch, Cuvaj i drugovi.

Popunjene mafji, kabinet. Ministar Hedervary je predložio vladaru za ministra nastave grofa Zichy-a. Vladar je ovaj predlog primio vrlo ljebežno. Ministar predsjednik je izjavio, da je referirao vladaru potanko političku situaciju, kako se je razvila od dana, kada je stupio na čelo kabinet. Potanko je razložio kruni sve, što se je od onoga doba dogodilo. Vladar je s velikim interesom saslušao ministra predsjednika, te sve njegove predluge i cijelokupni rad odobrio. Vladar je pristao na sva imenovanja vel. župana, te se ministar vratio iz vladareva kabinetu sa odobrenjem svih predloga.

Izborna akcija grofa Hedervary-a. Sažnaje se, da će grof Hedervary pozvati sve vel. župane u Budimpeštu, da se s njima dogovori o izbornom pokretu. Ministar je naložio vel. županima, da pozovu sve povjerenike u županije i da se s njima posavjetuju o izbornim željama pojedinih izbornika. Hedervary će užeti u obzir sve lokalne želje pojedinih kotara, te će samu u potrebi predložiti pojedine krate iz centra.

Promjene u bosanskoj vladi. Službeni list donosi imenovanje baruna Karla Pittnera za odječnog predstojnika u upravnoj sekcijsi bosanske vlade. Nadalje objelodlanjuje list umirovljenje na vlastiti molbu dosadanju odjeljnog predstojnika Koste Hörmanna, kojemu se za njegov mnogogodišnji rad izražaju previšne priznanje.

Gradjanski rat u Grčkoj. Iz Grčke nakon raznih umirnih dementija stigao opet veli crne vesti. U unutarnjosti zemlje došlo je do obabilnih nemira. U raznim se mjestima spremaju strijeljivi, demonstracije i pobune. Zavladalo je običeno nezadovoljstvo i ogorčenost, koja se je razširila gotovo epidemički na sve slojeve i stalište grčkog društva. Ako vidi ostvarovanju istini, onda Grčka doista stoji na pragu občeg domaćeg prevrata, koji mora dovesti do provale pobune i rata, koji vladar i njegova strana žele silem odstraniti, ali tu to sada još nije uspelo. Bura razpoloženja se časom istišava, onda opet provajljuje iz nova, i nemože se nikako primiriti, a čini

naše Primorje nastalo bi, bez dvojbe, jer ni zimi, ni ljeti nebi nas bura pojavlja, kao ni ljetna ublača i viši mjesecna susa, a opet silne buje nebi najbolju zemlju naših vinograda u more odnijele. Dakle zagajivanje gordog Biokova doista jedna je od najprečići naših ekonomskih potreba. Od desetak godina, jur u docima kod vrhunca Biokova, ljeti se opaža lepo zelenilo. Da je kod nas podnebitje doista blago i prijazno, najčistiji je dokaz; da zimi redko kad snieg do mora pada, prodje deset i više godina da se tog velebnog prikaza od gore do mora, sve u snieg u riedku i prenedio naučivamo se.

Gledo čudi i naravi naš kralj Primorac jest veselo brzo se uigrje i kao žeravica plane, ali i brzo se umiri, osobito kad mu se razlog kaže, on je veoma bistrouman i gorovrdija, vatrene naravi, ali veoma rađan, kako to dokazuju težki frud što užlio i sverjer ulaga u krećnju i u radnji svojih vinograda, i putnik kad sa parobroda po Primorje vidi, kako god je morske obale, pak sve do visokih i strimih blokovskih litica sve lozom, maslinom i voćkom za-

se, da se i neće umiriti. Moguće da su viesti i pretjerane, a možda i nisu pretjerane, nego se napravio mnogo više događaj, nego što to dopire u inozemstvo.

Šibenik, 2. ožujka. Parobrodarska sveza sa Italijom, — splitska zavist.

Usljed novog plavidbenog rasporeda, talijansko parobrodarsko društvo „Puglia“ ticati će od sebe i Šibenik, ali tako, da će prije Splita, pak Šibenik na povratku u Italiju, a na polazku obratno — prije Šibenik, pak Split.

Do sada Šibenik nije imao direktnu sveze sa Italijom, nego se je moralio putovati u Split, Zadar i Raku, a odatle u Italiju.

Svak je priznat, da je danas Šibenik po Italiju jedan od najznamenitijih i najvažnijih gradova na Jadranu, pošto u njemu žive par stotina urođenih Talijana, koji su namještjeni kod društva „Sufid“. Šibenik kao takav nije nikada se obratio u Italiju, da bi ti njihovi parobrodi stigli Šibensku luku. To su tražili ovđe nastavljeni urođeni Talijani, i njihovoj pravednoj želji je udovoljeno.

Kako svak pametan može uviditi, ovđe ne ima ništa zla, ali ipak gospoda na redakcijama „Spiljanistike“ ustaju i prosuđuju, što će parobrodi „Puglie“ ticati grad Šibenik, jer da će to biti na veliku štetu grada budućnosti. Ne čuđimo se Antoniju ni Smoldaki, jer oni plove brzinom oreopana i ako nizko padaju, ali se čudom čudimo, kako se je trgovacko-obrtnički narod mogao dati zavesti, da čak i brojnavo u Italiji traži, da se obustavi ticanje Šibenika, jer da će parobrod kaznili jedan sat, a da prispije u „grad budućnosti“.

Pa nismo pogodili kad smo rekli, da su „Dutē“ bili „Dujici“ na prama Šibeniku? — pa zvali se ti Bajamonti, Bulati, Mihajevići, Smoljake, Jankovi i slično.

Da li ekonomski napredujemo ili nazadujemo?

Spomenuli smo, da je vinskoj krizi kod nas kriv nesretni sistem kojem smo podložni. Trojni savez je naš umet, a dualizam naša propast. Dok je Italija bilo potrebito, da ugovorima prukrije puteve svojim poljodjeljivim i vinogradarskim interesima, nalazila je uviek u svojoj saveznicici Austro-Ugarskoj najvažniju zagovarateljicu svoju, a ova saveznicica, nesluže nit najmanje, da tim upropasuje svoje južne zemlje dopušta da je ih se uništi, izčupa i ekonomski satre. Dok su Madjari stenjali u lancima svog vinogradarskog zastoja uslijed zaraze filoskere, bili su odlučni zagovaratelji klausule, a kad su se pod zaštitom starog i srodnog prijateljstva vodjena od vjejkova za sva narode Austrije, osili i uveli svoje vinograde tako da im je licanjerska klausula postala pogibeljna njihovim ekonomskim interesima, oni su uplivali, da se ista ukoni. Neupućenima priopovjedali su, da su to učinili iz ljubavi naprama Dalmaciju, iz ljubavi na prama britanskim narodom? Nu! Nebi tako. Kratko razdoblje uverilo nas je da je to bila samo obmana, da je to bila samo prevara u podpunom smislu riječi.

Ungarija je medjutim puna vina, ali kavka vina? To su vam ipovi od nekoliko godina. Hrvatska također, a posestima Istra puna je kao Šipak. Zemlje rodne, novaca dosta, kmetijski odnosi sredjeni, to je sve uplivalo, da se ekonomski stegne i da se našem vinu zavrči put u svjetsku trgovinu. Madjari imaju svoje želje. Gospodari su u svojoj kući, pa mogu što hoće. Istra je puno bliže od nas svjetskom izvozu, pa i unutarnjosti carevine, a gdje smo mi?

sadjeno. Primorje, poslije pitomog dubrovackog kraja, jedan je od najmirnijih krajeva u pokrajini, kako iste sudbene statistike jasno pokazuju, i prodje deset godina, da zločinstvo, kao umorstvo, riedko se kod nas događaju, jedan ili po dva slučaja najviše. On je ljubitelj svoje pradjevskih vježa, i čija se mladež dandas, koja po svetu ide i kući se povrća nješto hladno prama isto, toliko drži do nje i do svoje hrvatske narodnosti, da od početka narodnih borbi, od ustanove dobe, naime od g. 1861., uviek je ostao vjeran hrvatskom barjaku i hrvatskom načelu, te pod svojim neustrašivim vodjama pok. Stjepanom Ivčićem, Don Mihovilom Pavlinovićem, Kažimirom Ljubićem i t. d. rado je hrli u borbu proti narodnim dušmanima, niti se boja priljetnja protu-narodne autonomske stranke i vlade, kao ni njezina pretura i arambaša. Dakle, kao malo koji krajšišnik u Dalmaciji naš primorac bio je svjetan i ponosan sa svojeg hrvatskog rada; a taj ponos svoj u amanet naraštaju ostavlja.

(Nastavak slijedi.)

Svaka konoba kod nas je poseban tip, a da ne rečemo svaka bačva i svaka bačvica. Pa kako mi možemo staviti se u utakmicu sa vinima iz Istre, Tirola i Ugarske? Ta već hercegovačka vina prave nam utakmicu, pa kuda onda. Prispodobu miša u tivki ne vriedi, jer tika je za nas dobro područje Monarhije, pak se nadamo, da ćemo ipak u obrani naših interesa naći onoga, koji će imati srca za nas i za naš narod i koji će u svakoj dobi ustati na našu obranu i neće dopustiti, da nas ekonomski satre i ubija onaj, koji ovaj tiki radi o glavi. Neupućeni u žalostni posljedice vinske krize, ili upućeni na ono, što nam prenudrioci vole, izgleda da bi vinski našu kruz mogla spasiti ideja građenja hotela, t. j. da bi mi mogli posvetiti se gojenju loza zobatica, ili bolje grožđa za zobanje. Naravno je i pravedno, da se bolestino namekne grožđa, jer zbijlo to je za njega najzdravija hrana. Što mi mislimo o gradnji hotela o dolazu bečkih stilističara u našu zemlju mogli smo drugom prigodom i danas ne treba da ponavljamo.

Svakako budi nam dopušteno danas uplatiti one koji ovako misle, ali ludo misle, da nam kažu: 1. Koliko se hoće vremena da mi uredimo naše zarađene vinograde sa zobraćama. 2. Prija li naša klima zobaticama, koje mogu, da odole utakmici Aligrorskog, Talijanskog i Španjolskog grožđa za zobanje, a napokon što bi mi radili sa tolikim silnim grožđem za zobanje, kad su drugi prije nas zapremili sva svjetska tržišta, te nam ne ostaje drugo, nego uboga naša pokrajina su ono nekoliko leštenika koji bi u nju dolazili,

Ovo su žalostne, ali istinite činjenice, kojima nemožu da se uprozivlji, nego samo onaj, koji je neprijatelj našega blagostanja i naše domovine. Mi smo malen i sirošan narod, stomašan zato, jer tako nas drugi cijene i jer su nas takovim učinili. Ali kad bi mi imali više rođoljubija, više samopriroga i kao bisno ozbiljno shvatili žalostni položaj koji naš narod zauzimaju u ekonomskom sklopu Austro-Ugarske monarhije, mi bismo se prepuni i rekli što je ovo, kud nam ovo narod i nas vode? Ali, dok u našoj zemlji bude vlasto prkos, dok bude vlasto inad, a to sve pod imenom: „za narodno dobro“; dok u našoj zemlji hoće da vlasta i zapoveda neznanje i želja za slavom, pa makar je bilo pririko i sa stokopren, dotele će u njoj biti uviek izroda, koji će putem javne štampi plesti litor vlaste neznanju, zlobi i našromu upropasnu.

Za nas i našu zemlju nastupaju ozbiljni časovi, a tu se treba oboružati muževnošću, odličnom voljom i samoprirogrrom, a toga je svega manjako ljudima koji su do sada bili na poprištu ekonomskog i u običe javnog života našeg naroda, jer da su u mnogočemu bili upućeni, i da su imali stručne spreme ne bi ovako bilo prošlo, jer kad treba i život se daje za dobro i blagostanje naroda svoga. Na siromahu i susjedovi psj laju.

Bilo je časova, kad smo znali shvatiti ozbiljnost žalostnog stanja naše vinske trgovine, ali da ustanove podignute nisu bile trajne, već našupot časovite, time opet nije narod krv, nego uprav pokreća, koji su se postavili na celo pokretu bez ikakove spreme, već jedino da udovolje svojoj ambiciji, koja ih je imala dovesti do zastupničkog mandata.

Hrvatski je zauzeće nekih naših ljudi, koji iz svih sile nastoje, da našem vnu prukrije put na svjetska tržišta, ali mi u Dalmaciji, za čiju korist, kao i za svoju rade, mi im podmećemo klipove u vlastitoj kući. Kako? Liepo, ovako.

U srednjem užetu cijena je danas našem vinu u Dalmaciji između 18—22—26 K po hek. Gostione na našim primorskim mjestima, pohadaju ponajviše strani ljudi i to iz onih mjestih u kojima mi imamo potrebu da prokrčemo našem vinu. Naše gostione mjesto da drže najbolje domaće stolno vino i da se zadržavaju s jednom priljmom dobiti, što rade? Kupuju i to većim dijelom dnevno i to najgorje u vino mjestu, a prodaju ga od 64 do 94 para.

Stranac, koji je jedan put pio njihove „kendre“, kojim je izkvario želudac za skupice novce ne radi mu se drugi put da ga pije. Kojejkakove izprike nevriče. S ovog razloga mi bi moral, bar u javnim lokalima provadati najbolje stolno vino i za što umjerite cijene, a ovo bi bilo najbolji reklam našem vinu.

Onima, kojima je bilo do toga da naše vino omaložave, darovaše nam konobarske nadzornike, ali ne ljudi, koji će nas uputiti, kako da od vina koga imamo napravimo jedan tip, već ljudi, koji su tu i baš tu, da se preko njih različi dobar glas našem vnu, jer u zemlji u kojoj postoji ustanovljeno financiranja ima zaista i kromičara, a kromičarstvo u našoj vinskoj trgovini znači mnogo.

Čast njima, sinovi su naše zemlje, zli bi smo volili, da im je bila namenjena druga svrha, svrha ponućna, pa da bili i bolje naplaćeni. Ta oni će nam i sami priznati, da je njihov djelokrug preuzak njihovoj izobrazbi gospodarskoj i da je odiozan, bez ikakove svrhe.

Ovog sinoć se dotakli mimogred, a to da još jednom dokazemo, kako nazadujemo, a ne napredujemo u ovoj najvažnijoj granici našeg blagodatnja.

Još nešto drugi put.

Dopisi.

Makarska, 3. ožujka 1910.

Klevetnička rabota i glasilo za „interes“. Tko što ima to i daje, veli postovicu, pa tako i Petar Antićić mjeri druge svojim aršinom. Novi Argus, Nastić i Pjerotić kojem je blagopokojni Miletin više puta slično u lice dobacio, a da nije ikad reagirao, danas puni stupce „glasila za interes“, blatom i klevetama. Danas taj individualni klevete načelnika gosp. Klarica a nazad malo vremena n. pr. pred prečastnim kanonikom Žamicom, povrhno se izražuje u poštenju znajući itd. načelnika. Pred gospodinom I. M. Puhalčićem previja se i neće, da bi on bio autor onih podlinski napadacija u „Narodnom Listu“. Puhalčić mu muževno u lice dobacuje, sve ono što zasluzuje, a on ne reagira. Pred gospodinom Vicom Perićem i Matom Jakićem također neće, da bi on pisao ili nadahnjavao one gnjusobe i laži u „Narodnom Listu“. Kune se i prekljine a od sebe odbacuje svaku odgovornost, Evo ovako postupa dopisnik „Narodnog Listu“, kad mora čovjeku u oči gledati. Nu to mu ne smeta da optputa izbaciti iste klevete i laži. Baš po onoj: reci, po reci, pa optputi. Istina, poštenje, načelnici, poznaje, zašto se Antičiću pojavi ne poznati. Naprotiv laž, izvrđanje, drživot, kao da se prirodjeno svojstvo Petra Antićića, koji je naša dostojno zaklonište u glasilu za „interes“. Nije se čuditi, dapaće to je sasvim i shvatljivo. U jednoj strani Blaščanovi kvartereti, liferacije, komedijaštvo i slično facienderi, podpuno jedno s drugim sudara i nadopunjiva. Nu zaluđu je najmljena klevetnička rabota jednoga Antičića i slične mu, držube; kao što je zaluđu i bivšega pravača Blaščanina i držune. Sva ta njihova podlina rabota ostavlja za sobom vrieme koje i nahodi. Zlata se hrdja ne hvata, pa nijehove klevete ne mogu da okajalju svjetlo lice načelnika i pravačkog vodje u Makarskoj.

Makarsko-Primorski pravač.

Iz grada i okolice.

Vojnički stanařinski cjenik 1911—1920. Namjestništvo dogovorao sa vojničkom vlasti ustanovo je za Šibenik dane 3 do 6 ožujka o. g. radi novog uticanja stanařinske tarife za vojno ukončavanje kroz razdoblje od navedenih deset goine. U tu svrhu u pomenute dane sastajali će se ovdje u-ured c. k. domobran-skog zapovjedništva i na naličju mješovito povjerenje. Nema sumnje, da će uticanje novog stanařinskog cjenika slediti na temelju takovom, po kojem će i Šibeniku u pogledu ovog pitanja biti učinjena napokon pravica, kako je to u više navrata zaiskala i naša občina. Današnji nizki stanařinski cjenik za vojnoštvo nameće občini silan nepravedan teret, tim već, što vojno uko načenje u Šibeniku nije nipošto provizorno, kako se u prvi mah navajalo, već je to eto sasvim permanentno.

Svederne neuređnosti na našoj pošti. Neznamo kad ćemo moći da svršimo s našim tužbama na poštu, ali po onome što vidimo, kao da im se baš daje sve to više povoda. Ne samo da se našem ne doškola, već se razpolaze tako, da je opremanje stranaka sve to sporije. U po nedjeljak n. pr. kad je najveća pošta, parobrod Šplita stiže u 9 sati jučerom; po dužnosti pošta mora izići najdalje iz pola sata, a kad tam, rečenočna dana podstavlja se tek iz podne. U pretincima, u kojima se još prvo pola sata mora da nadje pošta za dočinika, pa nije bila podstavljeni nego tek iz 1 i pol po podne, pa i to djelomično, jer se je i kasnije jutarnja pošta u pošte uslijed nestasice osoblja ne dadu se na poštama, a svak će priznati, da od lud mogu na statki nepripike, pača Štete, osobito za trgovca. U obće ured, stariju poštarsko-brzobavni ured nije iz daleka uveden kako Šibeniku treba, izgleda da je to više ured za kakvu varoš, pa još jednom upozorjeno, stariju poštansku vlast na ove nedostatke, koji se dalje ne mogu nikako trpit, osobito sa strane trgovaca i obrtnika, više put do sad oštećenih. Novi upravitelj, uvjereni smo da će se bit o svemu tomu osvjeđeno i da će učinili svoju.

Jos o pošti. Dozajemo, da se je trgovacko-obrtnička komora u Zadru, primorana

uslied neprekidnih tužaba, obratila na nadležnu vlast, e da bi doskočila nedostatima na našoj pošti. Ravnateljstvo pošta priobčilo joj je, da pripoznaje prieku nuždu, da se stvar uredi, i. j. da se osoblje pri ovoj pošti poveća, i da je u tu svrhu podnijelo shodan predlog ministarstvu trgovine, po kojemu će bit odstranjene dosadašnje neprilike. — Čekat ćemo još malo, da vidimo, a ne bude li udovoljeno što prije opravdanim zahtijevima, osobito gospodaca, mi ćemo i opet odkritivati zlo, koje nastaje uslied nesrednjih današnjih prilika pri ovom uredu.

Nove ribarske Zadruge ustanovile su se u Babinopolju i u Prožuru na Mjetju, u Blatu na Koričini, te u Krapnju u okolini Šibenika.

Kretanje u luci. Kroz minuli mjesec veća ušlo je u našu luku 262 aust. parobroda i 10 jedrenjaka, te 4 talijanska parobroda i 14 jedrenjaka s ukupnom tonelazom od 58.556 tbač.

Kod c. k. graditeljice, zanjaljske i umjetničke škole u Splitu namjerava se ustanoviti centrala za podignuće teksilne industrije, koja će prema potrebama u raznim mjestima ove pokrajine osnovati podružnice, dotično težeće, koje će držati naročničke učiteljske slike. Obične su od ravnateljstva pomeneće škole povzane, da mu u tom pogledu pruže nužne podatke.

Našoj obali. Radnje pred kućom Matkale, gdje je glavno pristanište za parobrode, kako se vidi, već su toliko uznapredovale, da bi se sad slobodno moglo ulikoviti s onog mesta sve, što smeta redovnom pristajaju i tako ulikoviti potežkoće, na koji udaraju parobrodi u našoj luci. Tako bi se promet dobio življeg maha, a obala bi odrušila nakon toliko vremena, što je započaća materijalom baš onđu, gdje je najpotrebnija. Osim toga trebalo bi odmah nakon ovoga, što preporučujemo, započeti gradnjom obale od zdravstvenog uredu do glavnog pristaništa, jer je ista, kako njekipan rekoso, u tako užasnom stanju, da se već ne da više trpti.

"Ubožkom Domu" podeliše, da počaste uspomenu Katarine Rubčić. Dr. Frane Dulibić 4 K, Josip L. Billić 2 K. Da počaste uspomenu Bartolomea Tamino: Dr. Julij Gazzari 3 K. Da počaste uspomenu Stipe Iljadicu: Mate Matačić 2 K. Da počaste uspomenu Rade Koštana: Ante Koštan 4 K, Luigi Malis 2 K, Stana ud. Karadžić 2 K, Dr. Frane Dulibić 3 K, obitelj ud. A. Pasini 2 K, Božo Čelar 2 K. Da počaste uspomenu p. Mije Mileta; Niko Jadronja 3 K, Vili Kulić 2 K, Mate Beljanović p. Ante 2 K, Tereza ud. Vržina 5 K. Da počasti uspomenu Karloku ud. Lana: Obitelj pok. Andre Medića 2 K. Da počaste uspomenu Irene ud. Pauri: Ivan Bergogni 4 K, Josip L. Billić 4 K, Fila ud. Ss-goreo 2 K, Josip Kečeković 2 K, Frane Crljenko 2 K, Dušan Novak 5 K, Vl. Kulić 2 K, Niko Milin 4 K, Dr. Grgo Bogić 5 K, Niko Antulov 2 K, Juro Matavulj 4 K, Glicođo de Petris 5 K, Tereza ud. Veržina 5 K, Dr. Vinko Smolčić 4 K. Da počasti uspomenu K. plm. Bedeković: Juraj Matavulj 4 K. Da počasti uspomenu G. Kalika; Gjuro Matavulj 4 K. Da počasti uspomenu Adolfa Dauer: Frane Crljenko 2 K. Da počaste uspomenu G. Lapenna: Kresimir Novak 4 K, Dr. Julij Gazzari 3 K, Frane Crljenko 1 K, Tereza ud. Veržina 6 K. Da počasti uspomenu Pavla Vučenovića: Boža ud. Firizin 2 K. Da počaste uspomenu Adolfa Dauer: Jutija ud. Dauer i Martin Brodavka 10 K. — **Uprava "Ub. Doma"** svima darovateljima, najsrdćanije zahvaljuje.

Nestalo dijete. Od 27. prošlog mjeseca i baš od 5 sati po podne nezna se za lvu Nikoliću Antinu iz Doča (Šibenik) dieť od 11 godina. Misli se, da je negdje upao u more, jer sva dosadašnja nastojanja, da ga se iznadije, ostadeće bezuspješna.

Poginuo. Jučer po podne pri vježbama u pucanju iz malih brodskih topova na „Tenderu“ ratnog broda „Schwarzenberg“ izvan luke mornara Franjo Horak, Čeh, bio je smrtno ranjen, tako da je nakon malo vremena izdahnuo.

Porota. Razprava proti Paški liciču rečenom Pajcu, koja je, kako se je u prošlom broju „Hrvatske Rieči“ izviesilo, započela u utorak, nije do danas još svršila. Sinoć je tek dovršen dokazni postupak, a razprava će se ponedjeljak u jutro nastaviti sa konacnim izvezdjenjima državnog odvjetnika i kaznenog branitelja. O razpravi i osudi izviesiti će se polaganje u narednom broju. Međutim je danas započela te će danas i svršiti razprava proti Trobić Frane pić. Mati iz Zlosela radi zločina prevara. Brani ga odv. Dr. A. Makale. — Miloš Trobobić, koji je prošlog porolnog zasjedanja bio osuđen na smrt radi zločina umorstva pojedinca na Dani Grubišu iz Šibenika, pretvorena je kazna smrti uslied Previšnjeg pomilovanja na 12 godina težke tamnica.

Ugodaj polju. Posle njekipadašnje kiše okrenula evo lepa suha vremena, a težak se

umah prosuo poljem. Radi sve u šestnaest. Liep je prizor večerom, kad se vraća cestom. Negrlegedna je to povorka. Bože naspori težake trude!

Domaće radnje. Piši nam iz Srednje Dalmacije. Ovih dana video sam krasne radnje izvezene na ruku: u svili, vunu, zlatu od vriedne gospodje Slave Barčević u Omišu. Kadu imamo kod svoje ovakvih vrijednih radnica, grijehotu je zapuštati svoje, a pomagati ludjine. Zato bi spomenuti gospodju, vnu hrvatica, solidnu radnicu preporučio većastnoj gospodici župincima i družnjima. Zaista u njezinim radnjama bili će zadovoljni: bilo pri nabavi novih naručaba (crkvnog odjela, zastava, barfaka i t. d.) bilo pak pri popravi starih od vrednosti predmeta. Skromnost ove gospodice i tišina bez reklame uzrok je, da je njezin rad bio nepoznat javnosti. Pomažimo domaće umjetnici: Svoj k svome!

J. Cer.

Kazalište. U sredu na večer davana je priča komedija: „Severita e debolezza“ u 4 ceni od A. Giordana. U četvrtak na večer dava se komedija u 3 ceni „L'Esposizione“ od Em. Venture, koja nema prave umjetničke vrijednosti. Kazalište je bilo vrlo slabo posjećeno, obu te večeri. Sinoć je bio počinak. Večeras koristivca vrednog glumca g. Alberta Brizzi-a s vjesom komedijom u 3 ceni od F. Re „Il Supplizio di Alberto“, prvo koje će se igrati komedija u 1 ceni od Marijana-a „Le tentazioni“. Druživo „S. Marco“, još će kako čujemo, sutra predstavljati i tim završiti s svojih predstava u ovom gradu.

„Dalmata“ se nasladjuje, kad može što izbaciti proti našim ljudima i onda, kad se sâm utjerava u protuljivo. Tako n. pr. u broju od prošle srede na jednoj strani ima dopis, u kojem se hvali držanje vatrogasaca pri pozaru u noći između 22. i 23. proš. mj. a na drugoj strani ima viest, što se odnosi na onaj nizki letak glede vatrogasnog „Spora“, gdje sa užitom ponavlja ono, što je splitsko klepetalo kazalo. Na jednoj strani hvatali, na drugoj kudili u istom broju istu stvar, to može samo „Dalmata“, koji gubi busulu, kada što piše o Šibenskim poslima. U ostalom, neka slobodno goni tako napred, jer to ne će ni najmanje zasmesti ozbiljne ljude u ozbiljnom nastojanju, da se ovđe sa bilo kojeg mjestu odstrane smrtiljivci i nedostojnici.

Pokrajinske vesti.

Obustava radnje rudokopa u Velušiću. Javljaju da će se obustaviti radje rudokopa u Velušiću i to uslied slabih trgovackih posala. Citavom radništvu, u broju od 300 osoba, odakzana je služba. To je zaista užasno! Po dobivenim informacijama započeti će se tek onda radnjom u rudokopu Velušiću, kada se izgrade dalmatinske spojne željezničke pruge, jer posle toga bilo bi izgleda, da će se povuci prodaja. Pitanje izgradnje dalmatinskih željeznic zanima od dugog vremena sve političke i gospodarstvene krugove Dalmacije. Uzprkos zavazanim skupština, prethodnog predloga u saboru i carevskom poslaju, ne čini se ništa. Radi toga propada i jedina veća industrijalna Dalmacija i 1000-čestitih radnika gube svoj kruh te se moraju seliti. Možemo li se onda kod ovakvih prilika čuditi, da nezadovoljstvo zahvaća sve šire kruge, te dovodi čisto do zdvojnosti?

Za domaću industriju. Ravnateljstvo k. k. graditeljice, zanjaljske i umjetničke škole u Splitu razaslalo je na sve občine i trgovacke komore okrugulicu, u kojoj u glavnom ovo kaže: Prama vladinom programu za podigneće domaće privrede i domaćih industrija u Dalmaciji određeno je u prvom redu podignuti obrtnički i radnički stalež na stepen znanja i spremne, koja odgovara današnjim prilikama. Nego budući da nije svima moguće pojaviti obrtničku školu, bilo zbog udaljenosti, bilo zbog troškova, to bi određeno, da se u razne krajeve pošalju učitelji, koji će obdržavati obilazna predavanja o ovim obrimima: Za muzičke: o klesarskom obrtu, pokuštenom i gradjevnom drvidjelstvu, raznim poliskim i zavrsnim drevdješlinskim radnjama, s obzirom na triliju i na Zimmermanov postupak, sobotarskom i dekorativnom obrtu, gradjevnoj, zidarskoj i tesarskoj struci, graditeljstvu brodova, obrtnom-trgovackom poslovanju. — Za ženske: o krojenju odjela, šivenju rubenice, kuhanjem i kućanstvom. Trajanje pojedinih tečajeva ustanovit će se prema mjestnim prilikama i znanju dotičnih učenika, te će eventualno trajati od 1 do 3 mjeseca. Ako bi se u kojem mjestu pokazala opravdana potreba da se ustanovi koji drugi obrt, ovaj bi se program i zgodno proširio. Da se ta predavanja drže, potrebito je da bude barem desetak učenika, koji se budu obvezali na redovito pojavljanje nauka. Zato treba da ravnateljstvu k. k. graditeljice, zanjaljske i umjetničke škole u Splitu budu tačno poznate mjestne prilike, imena osoba, koje se u določenom kraju bave kojim obrtom i

če pojavljaju koji od navedenih tečajeva; nadalje imaju se naznačiti prostorije i ponješće, koja će občina u dogovoru sa trgovackom komorom i doničnim oblastima staviti na razpolaganje školi.

Žetva u Dalmaciji g. 1909. Prema službenim statističkim podatcima, koje je netom objedanilo c. k. austrijsko ministarstvo poljodjelstva u Beču, izkazuje žetva u Dalmaciji za g. 1909. prethodno je proglašena: pšenica 286.520 m, ječam 200.127 q, raž 83.088 q, kukuruz 611.831 q, zob 31.989 q. Što se tiče žitarica, ne smije se misliti da je Dalmacija najispravnija zemlja u monarkiji. Pogledaju na lanjski prirod pšenice zaostaju u koliko za Dalmaciju mnoge druge pokrajine. U kukuruzu zauzimaju Dalmacija dapa drugo mjesto, najpozivodniji zemljišta dolazi odmah iz Galicije.

Austrijske proti dalmatinskim tvornicama cementa. Austrijske tvornice cementa i odnosne občine obrazile su se na ministarstvo željeznicu sa predstavom u kojoj iztuči, da dalmatinske tvornice cementa od 1. siječnja o. g. uživaju u razmjeru prema ostalim tvornicama tarifalne pogodnosti. Dok su 1. siječnja obično povijeni željeznički objednjani su „provizorne posebne ustanove“, prema kojima je u pragama austrijsko-jadranskog željezničkog saveza i na južnoj željeznički bitno niža tarifalna stavka za cement. Tvornice cementa traže, da se ukine ova pogodnost. Cijela je ova akcija austrijskih tvornica cementa samo manjevar, da se dalmatinske tvornice cementa pristoli, da stape u savez tvornica. Da dalmatinske tvornice ne uživaju tako sijajan položaj, najbolji je dokaz, što su prošle godine bili uslijed boja sa austrijskim tvornicama sršile sa deficitom od 4 i pol milijuna kruna.

Uredjenje dalmat. parobrod. državnog. U svrhu bolje organizovanja dalmatinske parobrodarske službe, vlada je izaslala stručnjaku g. Krumpolzu, koji je već na Šibenskom jezeru organizovao parobrodarsku službu, te mu povjerila zadatak, da poradi oko takve organizacije među svim držnjima, koja vrše službu u Dalmaciji. U tu svrhu bilo je već više sastanaka i pregovora interesiranih državnata. Glavno je o čemu se radi: uređenje orara na način redovit i dnevni, kao kod željeznicu i tako, da u Trstu imaju svaki parobrodi koji dolaze i odlaze priliku na vlačake, a u svim lukama do pobočne linije imaju brze približnje na brze i glavne linije; da se uzmognu kupovati vozne karte u bilo kojem mjestu izravno za bilo koju luku ili željezničku stanici, a da se ne mora trčati po stotinu agencija u svakoj luci; da se roba odprema od Trsta do Trsta i između luka uvek prvom najranijom prugom i da ne čeka dugo. Sve ovo provede li se, olakšat će i vanredno o prometu osoba i robe u Dalmaciji. Stvar sporo napreduje radi nekih situacijskih nadežda, u krajnji smislu državnata, ali ipak ima nade, da će na bilu kakovo bazi doći do neke organizacije.

Parobrodarska sveza Italije sa Dalmacijom. Na Jadranskom moru, po osnovi, što ju je strukovnjak ministar ratne mornarice Bettolo izradio, bit će ustupljene državnim „Puglia“, one poštansko-političke pruge: Metelj, Zadar, Kotor, Bar, Vallona, Santi Quaranta, Kri, Patras i povratnik (i put sedmice). Bit će prideljena tri parobroda po 1000 tona, po 13 uzlova. Suhvencija je od 600.000 lira, za 766.024. Od tigovačko-političkih pruga bit će takodjer ustupljene „Puglia“: Metelj, Rieka, Jakin, Šibenik, Split, Metković, Korčula, Gruž, Kotor, Bar, Bari i povratnik (sedmice). Bit će prideljena 2 parobroda po 1000 tona i 10 uzlova. Godišnja subvencija 335.000 lira. Pruga Metelj, Pula, Zadar, Jakin-Brindisi: tri parobroda po 800 tona i 10 uzlova, godišnja subvencija 280.000 lira. Ukupna dakle subvencija za ove tri pruge iznosi milijun i 250 hiljada.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga. **O „Uprave kot. gospod. Zadruge“** Predsjednik Dr. Krstelj. Tajnik Ante Vendler. Br. 1846.

cienu na 18 kruna za svaki kilogram, (dočim je cina za nečlanove K. 30), pa se na temelju spomenutog oglasa pozivaju članovi „Kolarske gospodarske zadruge u Šibeniku“, da najduje do 15. ožujka t. g. prijave zadružnoj upravi, koliko svakome pojedincu članu treba tih gumenih vrpca za navrčanje, ali samo za vlaštiti poračubu. Tom prilikom treba za te gumeni vrpce uplatiti i odnosni iznos nabavne cene.

Napominje se, da nečlanovi Zadruge ne će pod nijedan način dobiti gume, a svakom članu Zadruze dozvoljeno je predbrojiti se samo za toliku koliko gume, pa i ostalih gospodarskih potrebitina, koliko je svakome članu potrebito lih za njegovu vlastitu poračubu, te će Zadružna uprava strogo paziti, da se točno vrši ova usluga.

Istodobno obavješćuje se gg. članovima Zadruze da su nuževi za navrčanje, brusevi, plitovi čepovi, žica za navrčanje na suho, kao i razno povrtno sjenjenje već naručeni kod „Gospodarskog vjeća u Žadru“ i da će se ih predmeti dati u oglašenu cenu samo članovima Zadruze, a svaki družinar treba, kada dodje predignuti što u skladistu, da donese sobom svoju člansku primku.

Oni, koji nas pitaju, da im se pošalje oglas od 30. siječnja t. g. i. oglas gleda sumpor i t. d. neki se malo upstre. Dobit će ih onih, netom nam stiguću od Gospodarskog vjeća.

U skladistu kotarske gospodarske Zadruze u Šibeniku moći će članovi Zadruge dobiti sumpor i galice u svakoj koliko iz slijedeće cene i galice zajamčene: 93,00% do 99,00% po 48 Kruna kvintal.

a) za sumpor neogaličen, dva puta rafiniran, (doppio raffinato) finote 60/65 Chancel u prtenim vrećama od 50 kg. uz cenu K. 6,90
b) za istu vrstu sumpora, samo ogaličenu su 3% u prtenim vrećama od 50 kg. uz cenu od K. 7,90.
c) za neogaličeni sumpor La extra finote 60/75 Chancel u platnenim vrećama od 50 kg. uz cenu od K. 7,90.
d) za neogaličeni sumpor Trezza finote 60/75 Chancel u platnenim vrećama od 50 kg. uz cenu od K. 7,90.
e) za povjetreni neogaličeni sumpor Trezza finote 85,95 Chancel u platnenim vrećama od 25 kg. uz cijenom od K. 4,00.
f) za istu vrstu sumpora samo ogaličenu su 3% u platnenim vrećama od 25 kg. uz cijenom od K. 5,10.

Ove se cijene razumjevaju za svaku vrstu sumpora franko u skladistu Poljodjelske Poslovnice, dočim prevozni troškovi staciće na teret naručiteljev.

Gledje krumpira za saditvu javilo je Željezničko Gospodarsko Vjeće da će stići dok malo ledeno vreme na sjeveru popusti. Cim stigne javiti čemo zanimanim strankama.

O „Uprave kot. gospod. Zadruge“
Predsjednik Dr. Krstelj. Tajnik Ante Vendler. Br. 1846.

Natječajni oglas.

U smislu osnove o preuređenju službe redarstva kod občine, prihvaćeno u sjednici občinskog vjeća dne 28. travnja 1907. br. 3799, otvara se natječaj na četiri mjesto redare trčeg razreda sa godišnjom plaćom od K. 880, s godišnjim paušalom od K. 160, te s pravom na neprestano petogodišnje doplate od K. 60.

Plaću i paušal primat će u poplatnim mješćanim obrocima, a imat će pravo i na mirovinu, te na obskrbu njihovih udovicu.

Pravo na mirovinu postiće će oni, kojima je priznata občinsko upraviteljstvo nakon dvo-godišnje kušnje, koja će nakon priznanja prava na mirovinu biti takodjer u nju ubrojena, a od toga doba učrnućat će se u mirovinu i petodjeljnice.

Za postignuce mirovine i iznosu ciele plaće zahtijeva se redarstvena služba od 30 godina.

Poticanje odredbe gleda pravnih odnosa redarskog osoblja sadržane su u gorespondujenoj osnovi.

Od redara iziskuje se:
1) nepriekoran život, dostatna umna i tjelesna sposobnost, navršena 24. godina života a ne prekoračena 40.

2) podpunu poznavanje hrvatskog jezika. Natječajelji prikazat će molbe obskrbljene izpravama, koje potvrđuju od njih začisano pod 1), 2).

Rok ovome natječaju traje do 15. ožujka t. g.

Šibenik, 1. ožujka 1910.

Od občinskog upraviteljstva.
Naćelnik Dr. Krstelj. Tajnik Ante Vendler. Br. 1846.

Prisjednik P. Čikara.

Nikola Bakašun, Šibenik.

5-6

Prodaju se dvije kuće

sa jednim vrtlom i jednim oborom uz povoljnu cenu. Upitati se kod vlastnika:

Nikola Bakašun, Šibenik.

5-6

Hotel „DINARA“

na restoranacijom

Šibenik o o o kod kazališta
preuzeo je podpisani, te ga pre-
uredio, obskrbivši ga sasvim no-
vim pokuštvom i stolnim pri-
borem.

Kako je sada u njemu ure-
đeno, odgovara doista zahtjevima
grada, što su podpisani nadi, da
će od sada unapred ovaj hotel
postati najmljeđe svratište ne samo
za mjesto, nego i za vanjski svjet,
tim više, što je u restoraniji i
domaća kuhinja, uređena na način
koji posve zadovoljava.

Ciene su najumjerljivije, a po-
sluga bez prigovora.

Preporučujem se velešto-
vanjem

Niko Blažević.

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao:
oblačna, uresna, za ženju, kazalište i plesove.
Osim tog zastore, prostrane, rukavice od
kote itd., razumije se sve u cijelini čisti se sa
strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadiranje gore navedenih
predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno
poduzete.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANINI
Glavna ulica, 1, IX.

Objava.

Cast mi je javiti p. n. občinstvu, naj-
skoli trgovcima i obrtnicima, da sam nau-
mio doskora otovoriti ovde prvu ovakovu
vrsti na našem jugu

Tvornica papirnatih vrećica

za trgovacku porabu.

Na to sam se odlučio i s razloga, što
se je došlo iz ovakova stvari moralo naše
občinstvo obratiti na pokrajine i podupri-
rat svojim novcem tudiža poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica biti će
uređena sasvim po zahtjevima moderne
tehnike i biti će snabdjevana sa onim raz-
nolikim materijalom, što zaseća u ovaj obri.

Prama tomu očekujem, da u ovom pod-
uzetu bit će izdašno podpođen t. j. poča-
šćen-cijenjeni narucibama iz svih zemalja,
gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić

trgovac i posjednik.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acqua-
dotto br. 05.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centrala: Via Giulia br. 20.

Tekuci račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladiste stakala prostih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano
sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolikoće naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Cene umjerene koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cienici badava.

Dopravljanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim
našim trgovcima.

Nevaljan želudac ne može ništa podnjeti

I stanovila posljedica toga jest: pomanjka-
nje teka, bol želudca, nagon na bljuvanje,
slaba probava, glavobolja itd. Sjegurni po-
mod profi tome daju:

Kaiserovi Paparni minckaramelji.

Lječnički izpitano!

Oživiljujuće sredstvo za probavu i jačanje
želudca.

Omot 20 i 40 filira.

Na prodaju drži: 10-12
Carlo Ruggeri, Vinko Vučić
drogerija u Šibeniku.

5500

vjerodostojno popraćene svjedočbe ljeknika
i privatnika dokazuju da

Kaiserovi prsní karameli

(su tri jela)

Kašalj

nahladu, hunjavicu, keter i grčeviti
kašalj najbolje odstranjuju.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Jedna kutija 60 filira.

15-24 Na prodaju drži:
Carlo Ruggeri, Vinko Vučić
drogerija u Šibeniku.

Hrvatska vjeretijska banka

Podružnica Šibenik.

Nikad više!

ne promjenjujući sapun, od kada Bergmanov
„Stecknperferd Lilienseife“ (zastitni znak:
Konj na palici) od Bergmann-a i drugi u Tešnju
na Labi upotrebljuju, jer je taj sapun najpli-
vajniji od svihjih medicinskih sapuna proti kož-
noj bolesti (sunčane pjegce), kao i za posješi-
stvo 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama,

4-50

Pozor! Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani

može se dobiti, uz najpovoljnije cene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg
živeza, brašna najglasovitijih milinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnijeva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike,
za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patriocična je dužnost svakog našeg trgovca.
Cienike i uzorce šalje se badava na zahtjev.

Svoj svome!

Ravnatelj i poslovodja:

S. H. Škerl, Trst.

Dionička glavnica

K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritiči K 150.000.

CENTRALKA DUBROVNIK

Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel

prima uložke na knjižice u kontu ko-
rentu u ček prometu; ekomptuje
mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja
vrednine. Devizle se preuzimaju naj-
kulantnije. Izplate na svim mjestima
tu i inozemstva obavljaju se brzo
i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica

kupuje i prodaje državne papire,
razteretnice, založnice, srećke, va-
lute, kupone. Prodaja srećaka na
obročno odplaćivanje. Osiguranje
proti gubitku kod zdržebanja. Revi-
zija srećaka i vrednostnih papira
bezplaćno. Unovčenje kupona bez
odbitka.

Zalagaonica

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne
i srebrne predmete, dragu kamenje
i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Veliko skladiste gotovih odiela za gospodu

Saison 1909-1910

* Pio Terzanović * Šibenik *

Javljam štovanom gradjanstvu, da mi je ovih dana pri-
spjelo od jedne glasovite kroatice velika kolikoča gotovih
odiela i kaputa za gospodu. Ova se odiebla osobito odlikuju
radi izvanredno elegantna kroja i umjereno ciena, tako da sam
u mogućnosti svakom zahtjevu udovoljiti.

Preporučujem se bilježim se veleštovanjem

18./IX.-18./III.

Pio Terzanović.

99-33

Mreža (ribarskih)

bogato skladiste
kao i zastupstvo od
pričih svjetskih

tvornica mreža od pamuka

prve zajamčene vrsti. * Cena umjerena.

Juraj Gamulin

2-20 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija).

„NUISOL“

od
Bergman-a i drugi, u Tešnju n. L.
jest i ostaje prije kao i poslije za čudo
nedostuživo sredstvo za bojadiranje
kose i brade.

Na zalih se nalazi plava, smrdja-
i crna boja. Jedna boča stoji K 250 n
drogeriji Vinko Vučić u Šibeniku.

Dobro sieno

prve vrsti, inbalano, tko želi kupiti, neka
se obrati na

Ivana Marasa

trgovca

u Vodicam i Lišani-Ostrvica

(Benkovačkog kotara).

dobre i čiste vrsti u manjoj i velikoj ko-
likoči tko potrebuje, neka se obrati na

Ivana Marasa

trgovca

u Vodicam i Lišani-Ostrvica

(Benkovačkog kotara).